

Apurahansaajan Mela-turva

Mela-turva apurahansaajalle

Mela eli Maatalousyrittäjien eläkelaitos tukee apurahansaajan hyvinvointia elämän eri vaiheissa. Tieteellistä tutkimusta tekevän tai taiteellista toimintaa harjoittavan apurahansaajan työeläketurva apurahatyöskentelystä määräytyy maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaan ja sen perustana on MYEL-eläkevakuutus. Apurahansaajalle tuo turvaa myös MATA-työtapa-turvavakuutus ja muut Melan apurahansaajille myöntämät etuudet.

Esite sisältää

Vakuutus Mela-turvan perustana.....	3
Vakuutusvelvollisuus	3
Ulkomaan työskentely.....	4
Vakuutuksen voimassaolo	5
Työtulo.....	6
Vapaa-ajan tapaturmavakuutus.....	7
Vakuutusmaksut.....	8
Korvausten hakeminen Melasta	9
Muutoksenhaku	9
Käytännön asioita.....	10
Tietosuoja	10
Apurahansaajan Mela-turvaa on.....	11

Vakuutus Mela-turvan perustana

Mela-turvan perustana oleva apurahansaajan lakisääteinen MYEL-vakuutus antaa apurahansaajalle enemmän kuin pelkän työeläkevakuutuksen. MYEL-vakuutuksen rinnalla apurahansaajalle kuuluu MATA-työtapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus sekä lyhyen ajan sairausturva. Niiden perusteella apurahansaajalle maksetaan sairauden tai tapaturman sattuessa päivärahaa ja iän karttuessa tai työkyvyn heiketessä MYEL-eläkettä. Vakuutus turvaa myös omaisten toimeentuloa perheenhuoltajan kuoleman jälkeen.

Vakuutusvelvollisuus

Apurahalla työskentelevän henkilön on otettava MYEL-vakuutus, mikäli hänelle on Suomesta myönnetty apuraha, joka on vuotuiseksi työtuloksi suhteutettuna vähintään 3 448,35 euroa (vuoden 2011 tasossa). Lisäksi apurahalla työskentelyn on jatkuttava yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta. Neljälle kuukaudelle myönnetyn apurahan on siis oltava vähintään noin 1 150 euroa. Apurahansaaja ei saa olla työsuhteessa apurahan myöntäjään. Vakuutettavan apurahansaajan on oltava 18–67-vuotias henkilö, joka ei ole työeläkelain mukaisella vanhuuseläkkeellä. Vakuutettavan apurahansaajan pitää pääsääntöisesti asua ja työskennellä Suomessa.

MYELin mukaan vakuutetaan myös työryhmissä apurahalla työskentelevät henkilöt, jos vakuuttamisen edellytykset henkilökohtaisesti tarkasteltuna täyttyvät. Työryhmän vetäjällä on velvollisuus antaa Melaan erillinen selvitys työryhmän jäsenistä.

Jokaisesta vakuuttamisen edellytykset täyttävästä apurahasta tehdään erillinen vakuutus.

Apurahatyöskentely vakuutetaan MYELin mukaan, vaikka apurahansaaja olisi apurahatyön ohella palkka- tai yrittäjätyössä. TyEL- ja YEL-järjestelmän mukaiset eläkevakuutukset eivät vaikuta vakuuttamisvelvollisuuteen, sillä eläkettä karttuu samanaikaisesti useasta eri eläkejärjestelmästä.

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkettä saava voidaan vakuuttaa eläkkeen rinnalla jäljellä olevan työpanoksen mukaan, jos apurahalla työskentely jatkuu ja vakuuttamisen edellytykset täyttyvät.

Vakuutusvelvollisuuden piiriin ei kuulu ammatilliseen perustutkintoon, ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvä opiskelu tai näihin tutkintoihin liittyvä opinnäytetyö. MYELin mukaan ei myöskään vakuuteta palkintotyyppisiä tunnustuksia jo tehdystä työstä eikä kulujen kattamiseen tarkoitettua osuutta apurahasta. Kuluja ovat esimerkiksi materiaalihankinnat ja tilavuokrat. Apurahansaajan omaan sosiaaliturvaan liittyvät maksut sen sijaan eivät ole MYELissä tarkoitettuja kuluja. Vakuutusta ei myöskään voi saada pelkästään työvälineiden ostamiseen tai matkakulujen kattamiseen myönnetyn apurahan perusteella.

Vakuutus on otettava kolmen kuukauden kuluessa työskentelyn alkamisesta.

Ulkomaan työskentely

Apurahansaaja voi olla vakuuttamisvelvollinen myös ulkomailla asuminen ja työskentelyn aikana, jos hän kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumiseen vaikuttavat muun muassa työskentelyn kesto, työskentelymaa ja eri maiden väliset sopimukset.

Ennen ulkomailla tapahtuvan työskentelyn alkua apurahansaajan pitää olla yhteydessä Melaan, jotta voidaan varmistua vakuutusturvan voimassaolosta myös ulkomaantyöskentelyn osalta. EU- tai ETA-

maassa tai Sveitsissä tapahtuvan työskentelyn osalta todistus Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta (A1) haetaan Eläketurvakeskuksesta. Muiden maiden kohdalla lausunnon asiasta antaa maasta riippuen Eläketurvakeskus tai Kela.

Suomeen vakituisesti työskentelemään tuleva ulkomaalainen apurahansaaja vakuutetaan myös, mikäli hän on saanut apurahan Suomesta ja kuuluu täällä ollessaan Suomen sosiaaliturvan piiriin. Tarvittaessa lausunnon asiasta antaa maasta riippuen Eläketurvakeskus tai Kela.

Vakuutuksen voimassaolo

Kaikilla MYEL-vakuutetuilla apurahansaajilla on automaattisesti voimassa myös MATA-työtapaturvavakuutus vahvistetulle työskentelyajalle. Molemmat vakuutukset alkavat ja päättyvät samanaikaisesti.

Vakuutus on määräaikainen

Vakuutuksen voimassaolokausi ilmoitetaan vakuutus päätöksessä. Vakuutuksen kesto määräytyy apurahan myöntöpäätöksessä ilmoitetun työskentelyajan mukaan. Mikäli työskentelyaikaa ei ole myöntöpäätöksessä mainittu, vakuutuksen voimassaoloaika perustuu apurahansaajan omaan ilmoitukseen. Apurahalla työskentelyn voidaan kuitenkin katsoa alkaneen aikaisintaan apurahan myöntöpäätöksestä lukien.

Vakuutuksen keskeyttäminen

Vakuutus voidaan apurahansaajan hakemuksesta keskeyttää sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän tai alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai näihin verrattavan syyn vuoksi, mikäli työskentely keskeytyy vähintään neljän kuukauden ajaksi. Työskentelyn keskeyttämisestä on ilmoitettava Melaan ja apurahan myöntäjälle.

Saattaakseen vakuutuksen uudelleen voimaan keskeytyksen jälkeen apurahansaajan on ilmoitettava työskentelyn aloittamisesta Melaan.

Vakuutusaikaa pitää olla keskeytyksen jälkeen jäljellä vähintään neljä kuukautta.

Vakuutuksen päättyminen

Vakuutus päättyy ilman eri ilmoitusta vakuutus päätöksessä ilmoitetuna päättymisajankohtana. Vakuutus voi päättyä ennenaikaisesti, jos työskentely apurahan turvin päättyy tai muut vakuuttamisen edellytykset eivät enää täyty. Vakuutus päättyy myös vanhuuseläkkeeseen. Muut eläkkeet eivät automaattisesti päättä vakuutusta. Työskentelyn ennenaikaisesta päättämisestä on annettava selvitys Melaan.

Työtulo

Työtulo kertoo työskentelyyn tarkoitetun apurahan määrän vuositasolle muunnettuna. Työtulon määrityksen pohjana käytetään myönnetyn apurahan kokonaismäärää, josta vähennetään kulujen osuus. Jäljelle jäänyt apurahan määrä suhteutetaan työskentelyaikaan ja sen perusteella määritellään vuotuinen työtulo. Työtulo lasketaan kaavalla:

$$\frac{\text{apurahan määrä} - \text{kulut}}{\text{työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärä}} \cdot 360$$

Työtulon perusteella määräytyvät MYEL-eläkkeet, MATAn ansionmenetyskorvaukset ja Melan lyhyen ajan sairauspäivärahat. Työtulosta lasketaan myös MYELin ja MATAn vakuutusmaksut. Myös Kelan makamat päivärahaetuudet, kuten äitiys- ja vanhempainraha sekä liikenevakuutuksen ansionmenetyskorvaus ja sairausvakuutuksen päiväraha määräytyvät työtulosta.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutus

Vakuutusturvaa voi täydentää ottamalla MATA-työtapaturmavakuutuksen rinnalle vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen. Sen korvaukset ovat laajemmat kuin yksityistapaturmavakuutuksissa. Vapaa-ajan MATA-vakuutus kattaa myös vapaa-ajan harrastuksissa, kuten urheilussa sattuvat tapaturmat ilman lajirajoituksia. Myös ulkomaan matkoilla sattuneet tapaturmat kuuluvat vapaa-ajan MATA-vakuutuksen piiriin. Ulkomaanmatkoja varten vakuutetulla on kuitenkin syytä olla aina myös erillinen matkavakuutus.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutus ei korvaa sairauksia eikä tapaturmia, jotka sattuvat palkka- tai yrittäjätyössä tai muuten tehdessä ansiotyötä. Vapaa-ajan vakuutuksesta ei saa myöskään korvausta liikennevahingosta, pahoinpitelystä eikä muista vahingoista, joiden korvausoikeus määräytyy muiden lakien perusteella. Vapaa-ajan vakuutuksen vuosityöansio on sama kuin MYEL-vakuutuksen vuotuinen työtulo, mutta kuitenkin aina vähintään 11 540 euroa.

Vapaa-ajan vakuutuksen voi ottaa joko vähentämättömänä, jolloin vakuutuksesta maksettavien korvausten määrään eivät vaikuta muut mahdollisesti maksettavat päivärahat ja eläkkeet, tai vähennettynä, jolloin Mela-sairauspäiväraha, sairausvakuutuksen päiväraha ja työeläke pienentävät MATA-vakuutuksesta maksettavaa päivärahaa tai eläkettä, kun niitä maksetaan samasta tapaturmasta. Vähennetty vaihtoehto on hinnaltaan hieman edullisempi kuin vähentämätön.

Vapaa-ajan vakuutuksen voimassaolo

Vapaa-ajan MATA-vakuutuksen voi ottaa vain voimassa olevan MATA-työtapaturmavakuutuksen rinnalle. Pakollisen MYEL- ja MATA-vakuutuksen päättyessä myös vapaa-ajan tapaturmavakuutus päättyy automaattisesti.

Vakuutusmaksut

Apurahansaaja huolehtii itse vakuutusmaksujen maksamisesta. Vakuutusmaksu lasketaan vakuutetun MYEL-työtulosta. Maksun määrä riippuu työtulon määrästä ja vakuutetun iästä. Suuremman eläkekarttuman takia 53 vuotta täyttäneiltä peritään hieman korkeampaa vakuutusmaksua. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maksuprosentit.

Vakuutusmaksut peritään vuosittain 1–4 erässä vakuutuskauden pituudesta riippuen. Samalla laskulla peritään MYEL-vakuutuksen, MATA-työtapaturvavakuutuksen ja ryhmähenkivakuutuksen maksut. Vapaa-ajan MATA-vakuutuksen maksu peritään erikseen. Vakuutusmaksujen laskut voi ohjata helposti e-laskuna verkkopankkiin sopimalla asiasta oman pankin kanssa.

Jos vakuutusmaksu jää maksamatta, Mela lähettää siitä muistutuksen. Mikäli maksu jää muistutuksen jälkeenkin maksamatta, se menee ulosottoon. Eräpäivän jälkeiseltä ajalta peritään aina viivästyskorko. Jos maksu on vaarassa myöhästyä, on syytä ottaa yhteyttä Melaan.

Esimerkki vuotuisista vakuutusmaksuista vuonna 2011

alle 53-vuotiaalla (pyöristettynä euron tarkkuuteen)

MYEL-vuosityötulo	5 000 €	10 000 €	20 000 €	30 000 €
MYEL ja RHV	535 €	1 064 €	2 123 €	3 317 €
MATA	57 €	98 €	180 €	263 €
Vakuutusmaksut Yhteensä	592 €	1 162 €	2 303 €	3 580 €
Vapaa-ajan MATA	67 € tai 93 €	67 € tai 93 €	110 € tai 158 €	158 € tai 230 €

Alle vuoden voimassa olevien vakuutusten maksut suhteutetaan vakuutuksen voimassaoloaikaan.

Korvausten hakeminen Melasta

Mela-sairauspäiväraha

Mela-sairauspäiväraha on etuus, jota maksetaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Päivärahaa ei kuitenkaan makseta lääkarissäkäyntipäivältä eikä kolmelta sitä seuraavalta päivältä. Mela-sairauspäiväraha hakemuksen liitteeksi tarvitaan sairauslomatodistus.

Jos sairausloma kestää enintään lääkarissäkäyntipäivän jälkeiset yhdeksän arkipäivää, päiväraha hakemus tehdään Melaan. Jos sairausloma on tätä pidempi, päiväraha hakemus tehdään Kelaan. Tällä hakemuksella haetaan sekä Mela-sairauspäivärahaa että sairausvakuutuksen päivärahaa.

MATA-korvaukset

Työ- tai vapaa-ajan tapaturmasta ja ammattitaudista ilmoitetaan Melaan tapaturmailmoituksella, joka löytyy Melan nettisivuilta.

Kun vakuutettu hakeutuu MATAsta korvattavan työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi Suomessa hoitoon ja esittää hoitopaikassa MATA-vakuutustodistuksen, hän saa lääkkeet ja hoidon veloituksetta.

Vapaa-ajan vakuutuksesta korvausta haettaessa vakuutettu maksaa kulut ensin itse. Mela korvaa ne jälkikäteen kuittien perusteella.

Muutoksenhaku

Vakuutus- tai korvauspäätökseen voi hakea muutosta. Muutoksenhakuehdot ovat päätöksen kääntöpuolella.

Käytännön asioita

Ota yhteyttä Melan asiakaspalveluun henkilökohtaisesti tai sähköisesti (www.mela.fi/asiointipalvelut), kun

- teet vakuutushakemuksen apurahatyöskentelystä.
- lähdet työskentelemään apurahalla ulkomaille.
- palaat ulkomailta ja jatkat apurahatyöskentelyä Suomessa.
- haluat keskeyttää apurahatyöskentelysi sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän tai alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, varusmiespalvelun, siviilipalveluksen tai muun vastaavan syyn vuoksi.
- jatkat keskeytynyttä työskentelyäsi.
- jätät vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle.
- lopetat apurahalla työskentelyn ennen vakuutuskauden päättymistä.

Tietosuoja

MYEL-vakuutuksen käsittelyssä saadut tiedot kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin. Tietoja voidaan antaa ulkopuolisille vain asianomaisen suostumuksella tai nimenomaisen lainsäädännön perusteella. Tietoja voidaan käyttää myös myöhemmissä Mela-asioiden käsittelyissä.

Apurahansaajan Mela-turvaa on

MYEL-eläkevakuutus

MYEL-vakuutus kerryttää eläketurvaa vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheen huoltajan kuoleman varalta. Vakuutus kartuttaa eläkettä 18–52-vuotiailla 1,5 prosenttia, 53–62-vuotiailla 1,9 prosenttia ja 63 ikävuodesta 68 vuoteen 4,5 prosenttia vuodessa vakuutuksen perusteena olevasta työtulosta.

MATA-tapaturmavakuutus

Lakisääteiseen MYEL-vakuutuksen rinnalle vahvistetaan automaattisesti MATA-työtapaturmavakuutus, joka korvaa vakuutetussa apurahatyössä sattuneet työtapaturmat ja tästä työstä aiheutuneet ammattitaudit.

MELA-sairauspäiväraha

MYEL-vakuutettu saa sairastuessaan Mela-sairauspäivärahaa sairausvakuutuslain omavastuun ajalta.

Ryhmähenkivakuutus

MYEL-vakuutetut ovat myös ryhmähenkivakuutusturvan piirissä, jonka perusteella vakuutetun perheenjäsenet voivat saada korvausta kuolemantapauksen yhteydessä.

Vapaa-ajan tapaturmavakuutus

Työtapaturmaturvaa voi täydentää vapaaehtoisella vapaa-ajan MATA-tapaturmavakuutuksella. Vapaa-ajan MATA-vakuutus kattaa vapaa-ajalla sattuneet tapaturmat.

Kaikissa Mela-turvaan liittyvissä asioissa voit kääntyä Melan asiakaspalvelun tai Mela-asiamiehen puoleen. Sähköisistä asiointipalveluista löydät tarvittavat lomakkeet ja todistukset.

Yhteystiedot ja ohjeet vastaanottoajan varaamiseksi löydät internetsivuiltamme www.mela.fi. Voit myös soittaa Melan asiakaspalveluun 020 630 0650.

